

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3049

[Total No. of Pages : 3

[4905]-1001

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

**Core Paper 1 : History and It's Theory
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the nature and scope of History.
- b) Examine the contribution of the Arab Tradition of history writing.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the contribution of the Church Tradition of writing of history.
- b) What is Rationalism? Examine its impact on history in 17th century Europe.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the Romanticist conception of History.
- b) Examine Leopold Von Ranke's contribution to History.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss th impact of Karl Marx's views on History.
- b) Explain the subaltern interpretation of History.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Cyclic concept of History
- b) Thucydides
- c) Voltaire
- d) Pest Modernism

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

P3049

[4905]-1001

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

Core Paper 1 : History and It's Theory

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांचे गुण समान आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) इतिहासाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
ब) अरब इतिहास लेखनाच्या परंपरेच्या योगदानाचे परिक्षण करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) चर्च इतिहासलेखन परंपरेच्या योगदानाविषयी चर्चा करा.
ब) बुध्दी प्रमाण्यवाद म्हणजे काय? 17 व्या शतकातील युरोप मधील इतिसावर याच्या परिणामाचे परिक्षण करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) स्वछन्दतावादी इतिहासाविषयीच्या संकल्पनेची चर्चा करा.
ब) इतिहास लेखनातील लिओपोल्ड वन रँके यांच्या योगदानाचे परिक्षण करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) इतिहासविषयी कार्ल मार्क्स यांच्या विचारांच्या प्रभावाबाबत चर्चा करा.
ब) वंचिताचा इतिहास ह्या विचार प्रवाहाचा इतिहासाविषयी लावलेला अन्वयार्थ स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालिलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) इतिहासाचा चक्रीय सिध्दांत
- ब) थुसिडिडस
- क) व्हाल्टेअर
- ड) उत्तर आधूनिकवाद

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3050

[Total No. of Pages : 2

[4905]-1002

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

Evolution of Ideas and Institutions in Ancient India

(2013 Pattern) (Credit System) (Paper - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Survey the archaeological sources for the study of ancient India.
- b) Explain the nature of state in the Vedic Period.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) What was the nature of Kingship under the Mauryas.
- b) Examine the nature of social changes due to rise of Buddhism and Jainism.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the nature of society depicted in the Sangam Literature.
- b) Discuss the economic development from pre-historic to Chalcolithic Period.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the nature of state in the Satavahana Period.
- b) Explain the concept of Kaliyuga

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words. **[10]**

- a) The Upanishada
- b) Foreign traveller accounts
- c) Megasthense's Indika
- d) Indo-Roman Trade

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

P3050

[4905]-1002

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

Evolution of Ideas and Institutions in Ancient India

(2013 Pattern) (Credit System) (Paper - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) प्राचीन भारताच्या अभ्यासाच्या पुरातत्वीय साधनांचे सर्वेक्षण करा.
ब) वेदकाळातील राज्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मौर्यकालीन राजपदाचे स्वरूप काय होते ?
ब) बौद्ध आणि जैन धर्माच्या उदयामुळे समाज जीवनातील झालेल्या बदलाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) संगम साहित्यात वर्णन केलेल्या समाजाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) प्रागैतिहासिक काळ ते ताम्रपाषाण युगापर्यंतच्या आर्थिक विकासाची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) सातवाहनाच्या काळातील राज्याचे स्वरूप सांगा.
ब) कलीयुग ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. [10]
अ) उपनिषद
ब) परकीय प्रवासी वृत्तांत
क) मेगास्थिनिजचा 'इंडिका'
ड) भारत रोम व्यापार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3051

[Total No. of Pages : 2

[4905]-1003

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

Maratha Polity (Core Paper - III)

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the process of Maratha state formation.
- b) Explain the importance of Sanskrit sources useful for the study of Maratha Polity.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the nature of Military Administration under the Marathas.
- b) Explain the nature of Village Administration under the Marathas.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the various types of agricultural land and thier assessment under the Marathas.
- b) Evaluate the salient features of the judicial system under the Marathas.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the nature of social stratification in the context of society in the Maratha period.
- b) Discuss the various types of fairs held in the Maratha period.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Jati sabha
- b) Various types of income source
- c) Inampatti
- d) Duties and Rights of Patil

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

P3051

[4905]-1003

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

Maratha Polity (Core Paper - III)

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मराठा राज्य निर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
ब) मराठ्यांच्या इतिहास अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या संस्कृत साधनाचे महत्व सांगा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मराठेकालीन लष्करी प्रशासनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) मराठेकालीन ग्रामीण प्रशासनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मराठेकालीन शेत जमीनीच्या विविध प्रकारांचे व तीच्या आकारणीचे परीक्षण करा.
ब) मराठेकालीन न्यायव्यवस्थेच्या ठळक वैशिष्ट्याचे मुल्यमापन करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मराठेकालीन समाजाच्या संदर्भात सामाजिक स्तरीकरणाच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.
ब) मराठेकाळात साजऱ्या केल्या जाणाऱ्या विविध जत्रेविषयी चर्चा करा.
- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा. [10]
अ) जाती सभा
ब) चौथाई
क) इनामपट्टी
ड) पाटलाची कर्तव्ये व अधिकार

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3052

[Total No. of Pages : 2

[4905]-1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

Cultural History of Maharashtra

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the term culture and its features.
- b) Give an account of the origin of Marathi Language.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the concept of 'Maharashtra Dharma'. Bring out its various interpretations.
- b) Examine the philosophy and teaching of Nath Cult.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the philosophy and teaching of Mahanubhav Cult.
- b) Explain the nature of Bakhar Literature.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the impact of Islam on Marathi Language and Literature.
- b) Explain the salient features of the temple architecture in Maharashtra.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words. **[10]**

- a) Waman Pandit
- b) Fulklore
- c) Shaktipithas in Maharashtra
- d) Explain the term 'Varkari'

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

P3052

[4905]-1004

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

Cultural History of Maharashtra

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) संस्कृतीची व्याख्या स्पष्ट करून तिची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) मराठी भाषेच्या व्युत्पत्ती विषयीचा आढावा घ्या.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) 'महाराष्ट्र धर्म' संकल्पना स्पष्ट करा. त्याचे विविध अन्वयार्थ सांगा.
ब) नाथ संप्रदायाचे तत्वज्ञान व शिकवणीचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) महानुभवपंथाचे तत्वज्ञान व शिकवण स्पष्ट करा.
ब) बखर वाङ्मयाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मराठी भाषा व साहित्यावरील इस्लामच्या प्रभावाची चर्चा करा.
ब) महाराष्ट्रातील मंदिर स्थापत्याची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा. [10]
अ) वामन पंडित
ब) लोककला
क) महाराष्ट्रातील शक्तिपीठे
ड) 'वारकरी' संकल्पना स्पष्ट करा

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3053

[Total No. of Pages : 2

[4905]-1005

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

History of Medieval Deccan (1295-1724)

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - II)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the political History of the Reddy Kingdom of Andhra.
- b) Examine the nature of central administrative structure of Maratha State.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the nature of the Vijayanagar Kingdom.
- b) Explain the village community of the Bahmani Kingdom.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the nature of Urban life in the Farukhi Kingdom.
- b) State the nature of tax system under Maratha Kingdom.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the military system of the Vijayanagar Kingdom.
- b) Give an account of small industries of the Bahamani Kingdom.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Maratha handicrafts
- b) Vijayanagar Architecture
- c) Bahamani currency
- d) Religious life in the Farukhi period.

P.T.O.

Total No. of Questions : 5]

P3053

[4905]-1005

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

History of Medieval Deccan (1295-1724)
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांचे समान गुण आहेत.

-
प्रश्न 1)	खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा.
अ) आंध्रच्या रेड्डी राज्याचा राजकीय इतिहास सांगा.
ब) मराठ्यांच्या राज्यातील केंद्रीय प्रशासन रचनेचे स्वरूप सांगा.	[10]
प्रश्न 2)	खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा.
अ) विजयनगर राज्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) बहामणी राज्यातील ग्राम व्यवस्थेचे विश्लेषण करा.	[10]
प्रश्न 3)	खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा.
अ) फारूखी राज्यातील नागरी जीवन स्पष्ट करा.
ब) मराठ्यांच्या राज्यातील कर प्रणालीचे स्वरूप स्पष्ट करा.	[10]
प्रश्न 4)	खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा.
अ) विजयनगरच्या लष्करी व्यवस्थेची चर्चा करा.
ब) बहामणी राज्यातील लघु उद्योगाचा वृत्तांत सांगा.	[10]
प्रश्न 5)	खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.
अ) मराठा हस्तोद्योग
ब) विजयनगर वास्तूकला
क) बहामणीची नाणी
ड) फारूखी काळातील धार्मिक जीवन	[10]

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3054

[Total No. of Pages : 4

[4905]-1006

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

Social Background of Dalit Movement in Maharashtra

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - III)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the factors that led to the emergence of caste system.
- b) Explain the term 'Dalit' with reference to the views of various thinkers.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) How did the Jain and Buddhist philosophies lead to create the social equality?
- b) Analyze the role of Bhakti movement in bringing together people from different strata of society.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Evaluate the contribution of Mahatma Phule against practice of untouchability.
- b) Explain the contribution of Shivram Janba Kamble in Dalit Movement.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the work of Gopal Baba Walangkar in Dalit Movement.
- b) Examine the contribution of Rajarshi Shahu Maharaj in solving the problems of Dalit.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words.

[10]

- a) Dalit consciousness (Concept)
- b) Saint Chokhamela
- c) Vitthal Ramji Shinde
- d) Kisan Faguji Bansode

Total No. of Questions : 5]

P3054

[4905]-1006

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

Social Background of Dalit Movement in Maharashtra

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांचे गुण समान आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) जातीव्यवस्थेच्या उदयास कारणीभूत ठरलेले घटक सांगा.
ब) विविध विचारवंतांच्या विचारांचा संदर्भ देऊन 'दलित' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) सामाजिक समता निर्माण करण्यात जैन व बौद्ध तत्त्वज्ञान कसे कारणीभूत ठरले?
ब) समाजातील वेगवेगळ्या स्तरातील लोकांना एकत्र आणण्यामध्ये भक्ती चळवळीने पार पाडलेल्या भूमिकेचे विश्लेषण करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) अस्पृश्यतेच्या प्रथेविरूद्ध महात्मा फुले यांनी दिलेल्या योगदानाचे परिक्षण करा.
ब) शिवराम जानबा कांबळे यांने दलित चळवळीतील योगदान स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) गोपाळबाबा वलंगकर यांचे दलित चळवळीतील कार्य स्पष्ट करा.
ब) दलितांच्या समस्या सोडविण्यात राजर्षि शाहू महाराज यांनी दिलेल्या योगदानाचे परिक्षण करा.

प्रश्न 5) खालिलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- अ) दलित जाणिव एक संकल्पना
- ब) संत चोखामेळा
- क) विठ्ठल रामजी शिंदे
- ड) किसन फागूजी बनसोडे

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3055

[Total No. of Pages : 4

[4905]-1007

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY (Optional Paper - IV)

History and Philosophy of Science and Technology

(Development in the West)

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Assess the contribution of Aryabhatt and Varahmihir to Astronomy.
- b) Discuss the development of agriculture in Medieval India. What changes were brought about there in?

Q2) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Give an information about the town planning and metallurgy in Indus Civilization.
- b) Explain the development of technology in Mughal period.

Q3) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Hygiene facilities Indus civilization were well developed. Discuss.
- b) Take a brief review of British Policy on education during British Region in India.

Q4) Answer any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Assess the contribution of medieval India in the field of Architecture.
- b) "The technology in Mughal period was developed to a larger extent". Discuss.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each. **[10]**

- a) Railway technology
- b) Philosophy of science
- c) Irrigation development
- d) Unani medical system

Total No. of Questions : 5]

P3055

[4905]-1007

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY (Optional Paper - IV)

History and Philosophy of Science and Technology

(Development in the West)

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) आर्यभट्ट व वराहमिहिर यांच्या खगोलशास्त्रातील योगदानाचे मुल्यांकन करा.
ब) मध्ययुगीन भारतातील शेतीच्या प्रगतीची चर्चा करा. त्यामध्ये कोणते बदल केले गेले?
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) सिंधू संस्कृतीतील नगररचना व धातूशास्त्र यांचा आढावा घ्या.
ब) मुघल काळातील तंत्रज्ञानाचा विकास विशद करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) 'सिंधू संस्कृतीतील आरोग्य सूविधा समाधानकारक होत्या' चर्चा करा.
ब) 'आंतराळशास्त्रातील प्रगती' सविस्तर चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मध्ययुगीन भारतातील वास्तूशास्त्राच्या योगदानाचा आढावा घ्या.
ब) 'मोगल कालावधीमध्ये तंत्रज्ञानाचा विकास मोठ्या प्रमाणावर झाला होता' चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- अ) रेल्वे तंत्रज्ञान
- ब) विज्ञानातील तत्वज्ञान
- क) पाटबंधारे विकास
- ड) युनानी वैद्यक पध्दती

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3056

[Total No. of Pages : 4

[4905]-1008

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

Optional Paper - 5 - U.S.A. From Isolation to Hegemony
(1865-1989)

(Credit System) (2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the causes and consequences of the spanish American war.
- b) Examine Japan - US relations upto 1914.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the objectives and provisions of the washington conference.
- b) Discuss united states foreign policy during the great Depression.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the role of the united states in world warII.
- b) Examine the role of the united states in the formation and working of the united nations organization.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the foreign policy of president kennedy.
- b) Examine the role of the united states as a hegenonic power.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 300 words :

[10]

- a) Big stick policy
- b) Isolationism
- c) Korean war
- d) NATO

Total No. of Questions : 5]

P3056

[4905]-1008

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

Optional Paper - 5 - U.S.A. From Isolation to Hegemony
(1865-1989)

(Credit System) (2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांचे गुण समान आहेत.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) स्पेन अमेरिका चुधदाची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.
ब) 1914 पर्यंतचे जपान अमेरिका संबंध्याचे परिक्षण करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) वॉशिंगटन परिषदेची उद्दिष्ट्ये व प्राबधाने स्पष्ट करा.
ब) जागतिक महामंदीच्या काळातील अमेरिकेच्या परराष्ट्रीय धोरणाची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) दूसऱ्या महायुध्दातील अमेरिकेची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या स्थापना व कामकाजातील अमेरिकेची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) राष्ट्राध्यक्ष केनेडी यांच्या परराष्ट्रीय धोरणाविषयी चर्चा करा.
ब) एक प्रभुत्ववादी सत्ता म्हणून अमेरिकेची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) बिग स्टिक धोरण (Big stick policy)
- ब) एकांतवाद
- क) कोरीया युद्ध
- ड) नॉटो (NATO)

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3057

[Total No. of Pages : 4

[4905]-1009

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

History of Art and Architecture in India : Ancient Period
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - VI)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Describe the main features of Harappa art and architecture.
- b) State the importance of the Gandhara school in Indian Art.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the main features of Mauryan Art and Architecture.
- b) Discuss the main features of classical Indian Arts.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the main features of chalukya Art.
- b) Analyse the importance of the Amaravati school of Art.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Survey of salient features of classical Indian Architecture.
- b) Explain the nature of Vakataka Art.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words:

[10]

- a) Gurjara- pratihara Art
- b) Pallava Art
- c) Mathura school
- d) Pala Art

Total No. of Questions : 5]

P3057

[4905]-1009

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HISTORY

History of Art and Architecture in India : Ancient Period

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - VI)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) हडप्पातील कला स्थापत्याची मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) गांधार शैलीचे भारतीय कलेतील महत्व स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मौर्यकाळातील कला आणि स्थापत्याच्या वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
ब) भारतीय अभिजात कलेच्या मुख्य वैशिष्ट्याची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) चालुक्यांच्या काळातील कलेची मुख्य वैशिष्ट्ये सांगा.
ब) भारतीय कला स्थापत्यातील अमरावती शैलीच्या महत्वाचे विश्लेषण करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) भारतीय अभिजात स्थापत्य कलेच्या ठळक वैशिष्ट्यांचा आढावा घ्या.
ब) वाकाटक कलेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- अ) गुजर परिहार कला
- ब) पल्लव कला
- क) मथुरा शैली
- ड) पाल कला

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3058

[Total No. of Pages : 4

[4905]-2001

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Core Paper - IV)

History and It's Practice

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the nature of preliminary operations in Historical Research.
- b) What is External criticism? Bring out it's importance in Analytical operations.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) How is constructive reasoning important in research? Discuss.
- b) Discuss the contribution of Nationalist school of history writing in Indian History.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the contribution of the subaltern school to the study of history.
- b) Explain the views of the cambridge school of historians regarding Indian History.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the main features of the Dakar school of History writing.
- b) How are Myth and folklore important in the study of History. Explain.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words:

[10]

- a) Types of Historical Research
- b) Positive criticism
- c) Grouping of facts
- d) Michel foucault.

Total No. of Questions : 5]

P3058

[4905]-2001

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Core Paper - IV)

History and It's Practice

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांचे समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) इतिहास संशोधनामधिल प्राथमिक प्रक्रीयेच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
ब) बहिरंग परिक्षण म्हणजे काय? टिकात्मक प्रक्रीयेतिल त्याचे महत्त्व विषद करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) विधायक तर्कनिष्ठ जुळनी कशी महत्वाची आहे. चर्चा करा.
ब) भारताच्या इतिहासामध्ये राष्ट्रवादी इतिहास लेखन शैलीच्या योगदानाची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) इतिहासाच्या अभ्यासातिल वंचितांचा इतिहास लेखन प्रवाहाच्या योगदानाचे परिक्षण करा.
ब) भारताच्या इतिहासाविषयी केंब्रिज इतिहास प्रवाहाची मते स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) डकार इतिहास लेखन प्रवाहाची मुख्य वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
ब) इतिहासाच्या अभ्यासातिल मिथक व लोककथांचे कसे महत्त्व आहे. स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांचे उत्तर 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) इतिहासातील संशोधनाचे प्रकार
- ब) होकारात्मक परिक्षण
- क) घटितांची जुळवा जुळव
- ड) मिशेल फूको (Michel Foucault)

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3059

[Total No. of Pages : 4

[4905]-2002

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY

Evolution of Ideas and Institutions in Medieval India (Paper - V)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Analyse the importance of Persian sources for the study of medieval Indian History.
- b) Explain main aspects of the transition to medieval in India.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Write Farabi's thoughts on state.
- b) Explain the nature of feudalism in medieval India with special reference to the Mughal period.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the role of Sufism in creating synthesis of culture.
- b) Write the salient features of Mansabdari system.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the main features of the system of currency of the Mughal Empire.
- b) Write about social conditions during the Mughal Empire.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each: **[10]**

- a) Importance of foreign travel accounts
- b) Position of women in Muslim society
- c) Nayanar and alvar
- d) Hundi

Total No. of Questions : 5]

P3059

[4905]-2002

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY

Evolution of Ideas and Institutions in Medieval India (Paper - V)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) मध्ययुगीन भारताच्या इतिहासासाठी फारशी भाषेतील साधनाच्या महत्वाचे परीक्षण करा.
- ब) मध्ययुगीन भारताच्या वाटचालीतील मुख्य पैलू स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) फाराबीचे राज्यविषयक विचार लिहा.
- ब) मुघल कालखंडाच्या विशेष संदर्भात मध्ययुगीन भारतातील सामन्तशाहीचे (सरंजामशाहीचे) स्वरूप स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) सुफी पंथाची संस्कृतींच्या समन्वयातील भूमिका स्पष्ट करा.
- ब) मनसबदारी पध्दतीची ठळक वैशिष्ट्ये लिहा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) मुघलकालीन चलन व्यवस्थेची मुख्य वैशिष्ट्ये विषद करा.
- ब) मुघल साम्राजातील सामाजिक परिस्थिती विषयी लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) परकिय प्रवासी वृत्तांताचे महत्व
- ब) मुस्लीम समाजातील स्त्रीयांचे स्थान
- क) नयनार आणि अलवार
- ड) हंडी

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3060

[Total No. of Pages : 4

[4905]-2003

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Core paper - VI)

Socio - Economic History of the Marathas

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the importance of marathi literary sources useful for the study of socio-economic history of marathas.
- b) Take a review of the historiography of socio-economic history of the marathas.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) "Village was a centre of socio-economic activity in the medieval maratha country. Discuss.
- b) Give an account of the nature and working of the council of ministers under maratha state.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the nature of social stratification in the context of society in the maratha period.
- b) Critically examine the nature of the system of education under the marathas.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Which were the main trade routes running through medieval maharashtra?
- b) Examine the various types of agricultural land and their assessment under the marathas.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each: **[10]**

- a) Brahmasabha
- b) Rajapur - a trading port.
- c) Types of coins
- d) Fairs and festivals

Total No. of Questions : 5]

P3060

[4905]-2003

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Core paper - VI)

Socio - Economic History of the Marathas

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मराठ्यांच्या सामाजिक - आर्थिक इतिहासाच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असलेल्या मराठी साधनाचे महत्व स्पष्ट करा.
ब) मराठ्यांच्या सामाजिक आणि आर्थिक इतिहासातील इतिहास लेखन शास्त्राचा आढावा द्या.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) “खेडे हे मध्ययुगीन मराठा राज्यातील सामाजिक व आर्थिक व्यवहारांचे केंद्र होते. चर्चा करा.
ब) मराठेकालीन मंत्री परिषदेचे स्वरूप आणि कामकाज या विषयी वृत्तांत लिहा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मराठेकालीन समाजाच्या संदर्भात सामाजिक स्त्रीकरणाच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.
ब) मराठेकालीन शिक्षण पध्दतीच्या स्वरूपाचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील मुख्य व्यापारीमार्ग कोणते होते?
ब) मराठेकालीन शेतजमीनीच्या विविध प्रकारांचे व तीच्या आकारणीचे परीक्षण करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपांचे उत्तर प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) ब्रम्हसभा
- ब) राजापूर - एक व्यापारी बंदर
- क) मराठेकालीन नाण्यांचे प्रकार
- ड) यात्रा आणि उत्सव

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3061

[Total No. of Pages : 4

[4905]-2004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - VII)

Marathas in 17th and 18th Century Power Politics

(Credit System) (2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the process of Maratha state formation.
- b) Examine the various views regarding the nature of Maratha state of the 18th century.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the nature of the Maratha confederacy.
- b) Discuss the nature of expansion of Maratha power in Malwa.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain how the office of Peshwa increased in importance.
- b) How did the Maratha expansion of power in Gujrat take place? Explain

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Give an account of the Maratha expansion in Bengal.
- b) Discuss prime factors which led to the incorporation of Maratha state into the colonial state.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each: **[10]**

- a) Saranjamdari system.
- b) Malharrao Holkar.
- c) The influence of Marathas in Orissa.
- d) Sphere of influence in Antarveda of the Maratha power.

Total No. of Questions : 5]

P3061

[4905]-2004

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - VII)

Marathas in 17th and 18th Century Power Politics

(Credit System) (2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मराठा राज्य निर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
ब) 18 व्या शतकातील मराठा राज्याच्या स्वरूपाविषयीच्या विविध मतांचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मराठा मंडळाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) माळण्यातील मराठा सत्ता विस्ताराच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) पेशवे पदाचे महत्व कसे वाढत गेले ते स्पष्ट करा.
ब) मराठ्यांनी गुजरातमध्ये कशा प्रकारे सत्ताविस्तार केला? स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) बंगाल प्रांतातील मराठा सत्ताविस्ताराचा आढावा घ्या.
ब) वासाहतिक राज्यामध्ये मराठा राज्य समाविष्ट होण्यामध्ये कारणीभूत ठरलेल्या घटकांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तर लिहा.

[10]

- अ) सरंजामदारी पध्दती
- ब) मल्हारराव होळकर
- क) मराठ्यांचा ओरिसातील प्रभाव
- ड) मराठ्यांचे अंतर्वेदीतील प्रभाव क्षेत्र

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3062

[Total No. of Pages : 4

[4905]-2005

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - VIII)

Nature of Dalit Movement in Maharashtra

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the Political and Religious ideology of Dr. Babasaheb Ambedkar.
- b) Give an account of Mahad Satyagraha and explain its significance in the Dalit movement.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the background of Kalaram Mandir Satyagraha and state its impact on the Dalit movement.
- b) State the aims and objectives of Independent Labour Party.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain Dr. Babasaheb Ambedkar's position with regard to Simon Commission.
- b) Explain the background of Pune pact and write the provisions of the Pune pact.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine in brief the nature of post - Ambedkar Dalit movement.
- b) Explain the role of Dr. B.R. Ambedkar in the making of the Indian constitution.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each: **[10]**

- a) Bahishkrut Hitkarini Sabha
- b) Round Table Conference
- c) 'Muknayak'
- d) Ambedkari Jalse

Total No. of Questions : 5]

P3062

[4905]-2005

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - VIII)

Nature of Dalit Movement in Maharashtra

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे राजकीय व धार्मिक विचार. स्पष्ट करा.
ब) महाड सत्याग्रहाचा वृत्तांत द्या. दलित चळवळीतील त्याच्या महत्वाची चर्चा करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) काळाराम मंदिर सत्याग्रहाची पार्श्वभूमी स्पष्ट करा व त्याचा दलित चळवळीवरील प्रभाव सांगा.
ब) स्वतंत्र मजूर पक्षाची ध्येये व उद्दिष्टे सांगा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) सायमन कमिशन बाबत डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) पुणे कराराची पार्श्वभूमी विशद करून त्यातील तरतूदी लिहा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) आंबेडकरोत्तर दलित चळवळीच्या स्वरूपाचे परीक्षण करा.
ब) भारताच्या राज्यघटना निर्मितीतील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- अ) बहिष्कृत हितकारीणी सभा
- ब) गोलमेज परिषद
- क) 'मुकनायक'
- ड) आंबेडकरी जलसे

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3063

[Total No. of Pages : 4

[4905]-2006

M.A. (Part - I) (Semester - II)
HISTORY (Optional Paper - IX)
Economic History of Medieval India
(Credit System) (2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the various inter regional Trade routes of the Sultanate period.
- b) Explain the land revenue system under the Mughals.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the salient features of land revenue policy under the Sultanate.
- b) Explain the features of foreign trade in the period of the Mughals.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Give an account of the development of dyeing industry under the Sultanate period.
- b) Explain the currency system under the Mughals.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Give an account of the development of Textile industry under the Mughal period.
- b) Explain in details the features of the collection of tax in the Medieval India.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words:

[10]

- a) Define economic history
- b) Iqta system
- c) Urbanisation
- d) Varat

Total No. of Questions : 5]

P3063

[4905]-2006

M.A. (Part - I) (Semester - II)
HISTORY (Optional Paper - IX)
Economic History of Medieval India
(Credit System) (2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) सुलतान कालखंडातील आंतरविभागीय व्यापारी मार्गाचे परीक्षण करा.
ब) मुघलकालीन जमीन महसूल पध्दत स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) सुलतान काळातील जमीन महसूल धोरणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) मुघल कालीन विदेशी व्यापाराची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) सुलतानकालीन भारतातील रंग उद्योगाच्या विकासाचा वृत्तांत द्या.
ब) मुघलकालीन चलन पध्दत व्यवस्था विशद करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) मुघलकालीन कापड उद्योगाच्या विकासाचा वृत्तांत द्या.
ब) मध्ययुगीन भारतातील सारावसुलीची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- अ) आर्थिक इतिहासाचा अन्वयार्थ
- ब) इक्ता पध्दत
- क) नागरिकरण
- ड) वरात

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3064

[Total No. of Pages : 4

[4905]-2007

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - 10)

Peasant Movements in India (Medieval and Modern)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the main features of Indian peasantry in the medieval period.
- b) Explain Mao Tse Tung's views on peasantry.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Take a survey of the nature of peasant unrest in medieval India.
- b) Examine the circumstances leading to the Indigo Revolt of 1859 - 1860.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Critically examine the effect of gandhian ideology on peasant movements.
- b) Discuss the nature and work of the kisan sabhas.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the role of the Agrarian leagues in organizing peasant movements in Bengal.
- b) Explain the circumstances leading to the Tebhaga Movement. What was the impact. of the movement?

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words each: **[10]**

- a) Santhal Rebellion 1856-57
- b) Kheda Satyagraha.
- c) Provincial Kisan Conference 1935
- d) Varli Movement 1945-46

Total No. of Questions : 5]

P3064

[4905]-2007

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - 10)

Peasant Movements in India (Medieval and Modern)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मध्ययुगीन कालखंडातील भारतीय शेतकऱ्याची मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) शेतकऱ्याविषयी माओ - से - तुंग यांचे विचार स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मध्ययुगीन भारतातील शेतकऱ्याची नैसर्गिक अशांतता सध्याची सर्वेक्षण करा.
ब) 1859-1860 च्या निळीच्या उठावाला कारणीभूत ठरलेल्या घटकांचे परिक्षण करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]
अ) शेतकरी चळवळींवर गांधीवादी विचारांच्या प्रभावांचे टिकात्मक परिक्षण करा.
ब) किसान सभांचे स्वरूप व कार्याची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [10]
अ) बंगाल मधिल शेतकरी चळवळींच्या नियोजनामधिल शेतकरी संघटनांच्या (Agrarian leaguse) भूमिकेचे परिक्षण करा.
ब) विभागा चळवळीला कारणीभूत ठरणारी परिस्थिती स्पष्ट करा, ह्या चळवळीचा काय प्रभाव पडला ?

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) संभाळाचा उठाव - 1856-1857
- ब) खेडा सत्याग्रह
- क) प्रांतीय किसान अधिवेशन 1935
- ड) वारली चळवळ 1945-46

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3065

[Total No. of Pages : 4

[4905]-2008

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - XI)

History of Art and Architecture in India : Medieval period

(Credit System) (2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the features of paramara Architecture.
- b) Describe the main features of pala- sena Architecture and Painting.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Describe the main features of Kakatiya Architecture.
- b) Give some examples of Chola architecture and explain their characteristics.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the features of vijayanagar Art and Architecture.
- b) Give some examples of Gujrat architecture and explain their characteristics.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the features of Mughal architecture.
- b) Describe the salient features of Deccan architecture.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words:

[10]

- a) Chandela architecture
- b) Kangra Paintings
- c) Bijapur Architecture
- d) Mughal painting

Total No. of Questions : 5]

P3065

[4905]-2008

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY (Optional Paper - XI)

History of Art and Architecture in India : Medieval period

(Credit System) (2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) परमार स्थापत्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) पाल-सेन स्थापत्य आणि चित्रकलेच्या वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) काकतीय स्थापत्याच्या मुख्य वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
ब) चोल स्थापत्याची उदाहरणे देऊन स्थापत्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) विजयनगरच्या कला व स्थापत्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) गुजरात स्थापत्याची उदाहरणे देऊन स्थापत्याची वैशिष्ट्ये सांगा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) मुघल स्थापत्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) दक्षिण स्थापत्याच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) चंदेले स्थापत्य
- ब) कांग्रा चित्रकला
- क) विजापूर स्थापत्य
- ड) मुघल चित्रकला

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3066

[Total No. of Pages : 4

[4905]-2009

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY

History of Science and Technology in India

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - XII)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the contribution of the Harappans to technology.
- b) Assess the development of Medical Sciences in the Ancient Period.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the contribution of Sir C.V. Raman to Science.
- b) Explain the development of technology in Mughal Period.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) Assess the work of scientific institution established by British in India.
- b) Examine the development of Mathematics in Modern India.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words. **[10]**

- a) State the contribution of Jawahar Lal Nehru to the development of Science in Modern India.
- b) Trace the recent development in science in independent India.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words:

[10]

- a) Jantar Mantar
- b) The Royal Asiatic society
- c) Dr. Homi Bhabha
- d) Computer Technology

Total No. of Questions : 5]

P3066

[4905]-2009

M.A. (Part - I) (Semester - II)

HISTORY

History of Science and Technology in India

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - XII)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) हडप्पा संस्कृतीच्या तंत्रज्ञानामधील योगदानाची चर्चा करा.
ब) प्राचीन काळातील वैद्यक शास्त्राच्या प्रगतीचा आढावा घ्या.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) सर सी. व्ही. रामन यांचे विज्ञानातील योगदानाची चर्चा करा.
ब) मुघल काळातील तंत्रज्ञानाचा विकास विशद करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) ब्रिटिशांनी भारतात स्थापन केलेल्या वैज्ञानिक संस्थांच्या कार्याचे मूल्यमापन करा.
ब) आधुनिक भारतातील गणिताच्या प्रगतीचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) आधुनिक भारताच्या वैज्ञानिक प्रगतीमध्ये जवाहरलाल नेहरूंनी दिलेले योगदान स्पष्ट करा.
ब) स्वतंत्र भारतामधील विज्ञानातील अलिकडील (Recent) प्रगतीचा मागोवा घ्या.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- अ) जंतरमंतर
- ब) द रॉयल एसिऑटिक सोसायटी
- क) डॉ. होमी भाभा
- ड) संगणक तंत्रज्ञान

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3067

[Total No. of Pages : 4

[4905]-3001

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY

HS - 7 : Ancient And Medieval Civilization of the World

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Take a review of literature in ancient Indian civilization with special reference to vedic period.
- b) Examine the religious ideology of confucius in ancient civilization of china.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Mention the salient features of Roman Architecture.
- b) Bring out the salient features of Arabian civilization.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) What were the causes for the struggle between the church and state.
- b) Explain the impact of the revival of trade in the medieval Economy.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the development of Arts and architecture in ancient egypt civilization.
- b) Explain the difference between the nation and states.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words:

[10]

- a) Varahmihir
- b) Avesta
- c) Holy Roman Empire
- d) Monorial system

Total No. of Questions : 5]

P3067

[4905]-3001

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY

HS - 7 : Ancient And Medieval Civilization of the World

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) वैदिक काळाच्या विशेष संदर्भात प्राचीन भारतीय संस्कृतीतील साहित्याचा आढावा घ्या.
ब) प्राचीन चिनी संस्कृतीतील कन्फूशियसच्या धार्मिक विचारांचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) रोमन स्थापत्यकलेची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.
ब) अरेबियन संस्कृतीची ठळक वैशिष्ट्ये नमूद करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) धर्मसत्ता व राजसत्ता यांच्यातील संघर्षाची प्रमुख कारणे काय होती ?
ब) मध्ययुगीन अर्थव्यवस्थेवर व्यापाराच्या पुर्नजीवनाचे परिणाम स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) प्राचीन इजिप्त संस्कृतीतील कला आणि स्थापत्याचा विकास स्पष्ट करा.
ब) राष्ट्र व राज्य यातील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- अ) वराहमिहीर
- ब) अवेस्ता
- क) पवित्र रोमन साम्राज्य
- ड) मैनोरियल पध्दती

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3068

[Total No. of Pages : 4

[4905]-3002

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY

HS - 8 : Debates in Indian History

(Credit System) (2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) "Jan to Janapada" Assess the process.
- b) Explain kingship and Formation of Mauryan state.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the Mughal state as theocratic state.
- b) Explain the concept of urban decay in the early medieval period.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the Debate over feudalism in India.
- b) Elaborate the contribution of orientalist scholars to the Indian History.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss objections raised by Nationalist Historians on oriental school of Thought.
- b) Discuss the controversy 'Dark Ages versus Economic Prosperity'.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words:

[10]

- a) Patrimonial state
- b) Model of segmentary state
- c) Nature of kingship of Gupta dynasty
- d) Maratha confederacy.

Total No. of Questions : 5]

P3068

[4905]-3002

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY

HS - 8 : Debates in Indian History

(Credit System) (2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) “जन ते जनपद” या प्रक्रियेचा आढावा घ्या.
ब) मौर्य राजपद आणि राज्यरचना स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मुगल राज्य हे धार्मिक राज्य म्हणून चर्चा करा.
ब) पूर्व मध्ययुगात नगराचा ऱ्हास ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) भारतातील सामंतशाहीवरील वादावर चर्चा करा.
ब) भारतीय इतिहासातील विव्दानांचा पौर्वात्य गोष्टींच्या अभ्यासाच्या योगदानाचा तपशिल तयार करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) पौर्वात्यवादी विचार प्रवाहांना राष्ट्रीय इतिहासकारांनी आक्षेप उपस्थित केला. चर्चा करा.
ब) ‘काळोखाचे युग विरूद्ध आर्थिक भरभराट’ या वादावर चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- अ) वडिलोपार्जित राज्य
- ब) विभागीय राज्याचा नमुना
- क) गुप्त राजघराण्यातील राजसत्तेचे स्वरूप
- ड) मराठा राज्यसंघ

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3069

[Total No. of Pages : 4

[4905]-3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)
HISTORY (Core Paper - IX)
Economic History of Modern India
(Credit System) (2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions are equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain freetrade policy of British rulers.
- b) State the merits and demerits of Mahalwari system.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) What do you know about the development of coal mining industries?
- b) Review the rise of modern industry between 1850 to 1950 in India.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss about the 'De-industrialization policy' of British.
- b) Give an account the Rise of labour movement in Cotten industry.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Give an outline of the fiscal system adopted by the Government of India Act, 1919. Why was it criticised?
- b) Mention the salient features fo Banking under the British rule in India.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words:

[10]

- a) Permanent settlement
- b) Tata Iron and steel company (TISCO)
- c) Railway industry
- d) Reserve Bank of India

Total No. of Questions : 5]

P3069

[4905]-3003

M.A. (Part - II) (Semester - III)
HISTORY (Core Paper - IX)
Economic History of Modern India
(Credit System) (2013 Pattern)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) ब्रिटिश राज्यकर्त्यांचे खुल्या व्यापाराचे धोरण स्पष्ट करा.
ब) महालवारी पध्दतीचे गुण व दोष सांगा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) कोळसाखाण उद्योगविषयी आपणास काय माहिती आहे?
ब) भारतातील 1850 ते 1950 मधील आधुनिक उद्योगांच्या उदयाचा आढावा घ्या.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) ब्रिटीशांच्या अनुद्योगिकरण धोरणाविषयी चर्चा करा.
ब) कापड उद्योगातील कामगार चळवळीच्या उदयाचा वृत्तांत द्या.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) इ.स. 1919 च्या भारत सरकारविषयक कायद्वानुसार स्विकारण्यात आलेल्या वित्तीय व्यवस्थेची रूपरेषा द्या. त्याची चिकित्सा का झाली ?
ब) ब्रिटीशकालीन भारतातील पेठींची वैशिष्ट्ये नमूद करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- अ) कायमधारापध्दत स्टिल
- ब) टाटा आयर्न अँड स्टिल कंपनी (TISCO)
- क) रेल्वे उद्योग
- ड) भारतीय रिझर्व्ह बँक

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3070

[Total No. of Pages : 4

[4905]-3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)
HISTORY (Optional Paper -13)
Maharashtra in 19th Century
(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the political background of Maharashtra before 1818.
- b) What was the ideological impact of the British on education in Maharashtra?

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the role of intellectuals in modernisation of Maharashtra.
- b) 'Prarthana samaj was emerged out of the ashes of the paramhans Mandali'
Discuss.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Write briefly about the effects of non- Brahmin movement.
- b) Explain the circumstances against which workers movement emerged in late 19th century.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Evaluate the work of poona sarvajanic sabha.
- b) Trace the growth of modern textile industry in 19th century maharashtra.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words:

[10]

- a) Impact of Rayatwari system in Maharashtra.
- b) Nature of Reraissonce in Maharashtra.
- c) Dadoba Pandurang Tarkhadkar.
- d) The sailent features of ' Working class movement'.

Total No. of Questions : 5]

P3070

[4905]-3004

M.A. (Part - II) (Semester - III)
HISTORY (Optional Paper -13)
Maharashtra in 19th Century
(2013 Pattern) (Credit System)
(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) 1818 पूर्वीच्या महाराष्ट्राची राजकिय पार्श्वभूमीची चर्चा करा.
ब) महाराष्ट्रातील शिक्षणावर ब्रिटिशांच्या विचारधारेचा परिणाम काय होता ?
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) महाराष्ट्राच्या आधुनिकरणासाठी बुद्धीवाद्यांच्या भूमिकेची चर्चा करा.
ब) 'परमहंस मंडळीच्या राखेतून प्रार्थना समाज निर्माण झाला' चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) ब्राम्हणेतर चळवळीचे परिणाम थोडक्यात लिहा.
ब) 19 व्या शतकाच्या उतरार्धात कामगार चळवळीचा उदयाल कारणीभूत घटक स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) पुणा सार्वजनिक सभेच्या कार्याचे मूल्यमापन करा.
ब) 19 व्या शतकात महाराष्ट्रातील आधुनिक कापड उद्योगाचा मागोवा घ्या.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- अ) महाराष्ट्रात रयतवारी पध्दतीचे परिणाम.
- ब) महाराष्ट्रातील प्रबोधनाचे स्वरूप.
- क) दादोबा पांडुरंग तर्खडकर.
- ड) कष्टकरी वर्गाच्या चळवळीची ठळक वैशिष्ट्ये.

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3071

[Total No. of Pages : 4

[4905]-3005

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper -14)

British Administrative Policies in India (1765-1892)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the Administrative structure of the East - India company under the charter acts.
- b) Examine the permanent settlement in Bengal.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Write about development of bureacracy in British period.
- b) Discuss the 'Free trade phase' of the colonial economy.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) State the recommendations of wood's Despatch.
- b) How did Indians respond to the British policy towards the press.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the provisions of the Government of India Act 1858.
- b) How did the 'Commercilization of Agriculture in the East India company.

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following short notes in 100 words each.

[10]

- a) Utilitarianism
- b) Free-Trade policy
- c) Doctrine of Lapse
- d) Significance of Queen's proclamation

Total No. of Questions : 5]

P3071

[4905]-3005

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper -14)

British Administrative Policies in India (1765-1892)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) सनदी कायद्यान्वये केलेली ईस्ट इंडिया कंपनीची प्रशासकीय रचना सांगा.
- ब) बंगालमधील कायमधारा पध्दतीचे परिक्षण करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) ब्रिटिशकालीन नोकरशाहीच्या विकासाचा आढावा घ्या.
- ब) वसाहतवादी अर्थव्यवस्थेतील खुल्या व्यापाराच्या अवस्थेची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) वूडच्या खालित्यातील शिफारशी सांगा.
- ब) ब्रिटिशांच्या वृत्तपत्रा विषयक धोरणाला भारतीयांनी कसा प्रतिसाद दिला.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
- अ) 1858 च्या भारतसरकारविषयक कायद्यातील तरतुदींची चर्चा करा.
- ब) ईस्ट इंडिया कंपनीच्या काळात शेतीचे व्यापारीकरण कसे झाले?

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) उपयुक्ततावाद
- ब) मुक्तव्यापार धोरण
- क) खालसातत्व
- ड) राणीच्या जाहीरनाम्याचे महत्व

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3072

[Total No. of Pages : 4

[4905]-3006

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper -15)

Gender and Indian History

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Give various definitions of feminism. Write the contribution the Simone de Beauvoir's in feminist Historiography.
- b) Critically examine the nature of the liberal and the Radical feminist approach.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the role of religion in creating and maintaining the power imbalance between men and women in Indian society.
- b) Examine the role of Indian women in the philosophy and practice of Bhakti movement.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine the role of feminist movement in India and the effects it had on the visibility of women in various walks of life.
- b) Critically evaluate the folk -songs sung by women at various cultural festivals (eg. Garba, Bhandla and harvest Festival) as sources for the study of women in Indian History.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Write the contribution of Kumkum Roy in feminist history.
- b) What and how you do work for women which work as a worker women.

Q5) Write any two short notes. **[10]**

- a) Womens life in sangam literature.
- b) Marxist historiography and women.
- c) Demerits of patriarchy.
- d) Women and media.

Total No. of Questions : 5]

P3072

[4905]-3006

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper -15)

Gender and Indian History

(2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) एका प्रश्नाचे उत्तर तीनशे शब्दांमध्ये लिहा. [10]
- अ) स्त्रीवादाच्या विविध व्याख्या लिहा. स्त्रीवादी इतिहास लेखनशास्त्रात सिमांत दि बुआँचे योगदान लिहा.
- ब) स्त्रीवादाच्या उदारमतवादी आणि जहाल दृष्टिकोनाच्या स्वरूपाचे टिकात्मक परीक्षण करा.
- प्रश्न 2) एका प्रश्नाचे उत्तर तीनशे शब्दांमध्ये लिहा. [10]
- अ) भारतीय समाजामध्ये स्त्रिया व पुरूष यांमधील असमतोल निर्माण करणे व टिकवून धरणे यांमध्ये धर्माची भूमिका काय आहे?
- ब) तात्त्विक व व्यावहारिक पातळीवर भक्तीपंथामध्ये स्त्रियांच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 3) एका प्रश्नाचे उत्तर तीनशे शब्दांमध्ये लिहा. [10]
- अ) भारतातील स्त्रीवादी चळवळीच्या भूमिकेचे परीक्षण करा. तिचा विविध क्षेत्रांमधील स्त्रियांच्या वाढत्या उपस्थितीवर काय परिणाम झाला आहे?
- ब) भारतीय इतिहासातील स्त्रियांचा अभ्यास करण्यासाठी उपलब्ध असणाऱ्या संदर्भसाधने म्हणून (गरबा, भोंडला सुगी इ. गायल्या जाणाऱ्या) स्त्रीगीतांचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 4) एका प्रश्नाचे उत्तर तीनशे शब्दांमध्ये लिहा. [10]
- अ) कुमकुम रॉय यांची स्त्रीवादी इतिहासलेखनातील योगदान स्पष्ट करा.
- ब) समाजातील कष्टकरी कामकरी स्त्रियांसाठी आपण कोणते आणि काय कार्य कराल ?

प्रश्न 5) दोन टिपा लिहा.

[10]

- अ) संगम साहित्यातील स्त्री जीवन
- ब) मार्क्सवादी इतिहासलेखन आणि स्त्री.
- क) पितृसत्ताक पध्दतीचे दोष.
- ड) स्त्री आणि प्रसारमाध्यमे.

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3073

[Total No. of Pages : 4

[4905]-3007

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper -16)

HS - 16 : East Asia : China, 1900-2000

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the political philosophy of Dr. Sun-yet- sen.
- b) State the main factors leading to the revolution of 1911 in China.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Examine in brief contribution of Mao-Tse-Tung to rise of communism in China.
- b) Discuss the relation between china & India from 1962 to 2000.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Give the causes of the Boxer Rebellion.
- b) Examine chaing - kai- shek's military campaigns against the cummunist.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Discuss the relations between china and the united states during world war - II.
- b) Explain the progress of education under the communist government of china.

P.T.O.

Q5) Attempt any two of following short notes in 100 words each.

[10]

- a) Concept of Great Leap forward.
- b) Cultural Revolution.
- c) Chinese Nuclear Policy.
- d) Taiwan crisis.

Total No. of Questions : 5]

P3073

[4905]-3007

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper -16)

HS - 16 : East Asia : China, 1900-2000

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) डॉ. सन - यत् - सेन यांचे राजकीय तत्वज्ञान स्पष्ट करा.
ब) चीनमधील 1911 च्या क्रांतीला कारणीभूत ठरणाऱ्या प्रमुख घटक सांगा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) चीनमधील साम्यवादाच्या उदयातील माओ-त्से-तुंग च्या योगदानाचे थोडक्यात परिक्षण करा.
ब) 1962 ते 2000 पर्यंतच्या चीन भारत संबंधाची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) बॉक्सर बंडाची कारणे द्या.
ब) चॅंग - कै - शेकच्या कम्युनिस्टाविरुद्धाच्या लष्करी मोहिमेचे परिक्षण करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) दुसऱ्या महायुद्धादरम्यानच्या चीन - अमेरिका संबंधाविषयी चर्चा करा.
ब) चीनमधील साम्यवादी सरकारने शिक्षणामध्ये केलेली प्रगती स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- अ) उत्तुंगझेषची संकल्पना.
- ब) सांस्कृतिक क्रांती.
- क) चीनचे आण्विक धोरण.
- ड) तैवान संघर्ष.

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3074

[Total No. of Pages : 4

[4905]-3008

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper -17)

Archival Studies

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Write information about any one institutional archives in Maharashtra.
- b) Write the work and structure of any one military myseum in India.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Which measures will do for the preservation of your families historical documents.
- b) Write on how clay tablets and seals classification in museum.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) How did Archives developed in Europe.
- b) What is different between Process of preservation of archives in India and Europe. Write your Justification.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Write information about government archives in Nagpur.
- b) Explain the process of classification of documents in archives.

P.T.O.

Q5) Write the answer of any two short notes.

[10]

- a) Seal.
- b) Manuscript preservation.
- c) Microfilm.
- d) Industrial Archives.

Total No. of Questions : 5]

P3074

[4905]-3008

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper -17)

Archival Studies

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर तीनशे शब्दांमध्ये लिहा. [10]
अ) महाराष्ट्रातील कोणत्याही एका संस्थापातळीवरील अभिलेखागारांची माहिती लिहा.
ब) भारतातील एका सैनिकी वस्तूसंग्रहालयाची रचना व कार्य लिहा.
- प्रश्न 2) पुढीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर तीनशे शब्दांमध्ये लिहा. [10]
अ) तुम्ही तुमच्या घरातील ऐतिहासिक कागदपत्रे जपण्यासाठी कोणत्या उपाययोजना कराल ते लिहा.
ब) वस्तूसंग्रहालयामध्ये चिकणमातीची मृदुभांडे. मुद्रा इ.चे वर्गिकरण कसे करतात. याविषयी लिहा.
- प्रश्न 3) एका प्रश्नांचे उत्तर तीनशे शब्दांमध्ये लिहा. [10]
अ) युरोपमध्ये अभिलेखागारांचा विकास कसा झाला.
ब) युरोपमधील अभिलेखागार आणि भारतीय अभिलेखागार दोन्हींमध्ये जतनप्रक्रियेविषयी काय फरक आहे? तुमचे समर्थन लिहा.
- प्रश्न 4) एका प्रश्नांचे उत्तर तीनशे शब्दांमध्ये लिहा. [10]
अ) नागपूर शासकीय अभिलेखागाराविषयी माहिती लिहा.
ब) अभिलेखागारातील कागदपत्रांच्या वर्गिकरणाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) टिपा लिहा. फक्त दोन.

[10]

- अ) मुद्रा.
- ब) हस्तलिखितांचे जतन
- क) मायक्रोफिल्म (सूक्ष्म चलचित्र)
- ड) औद्योगिक अभिलेखागार

Total No. of Questions :5]

SEAT No. :

P3075

[Total No. of Pages : 4

[4905]-3009

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper -18)

HS - 18 : MARITIME HISTORY OF INDIA (800A.D. to
1800 A.D.)

(Credit System) (2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks :50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Give an account of the contribution of prof. k.N. Chaudhari in Maritime History.
- b) Explain the nature of Indias early maritime connection to south East Asia.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Explain the Indias early maritime connection to china.
- b) Give an account of British control over the seas.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Describe the importance of portolans in maritime world.
- b) Take a review of the martanda varma control over the seas.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words. **[10]**

- a) Give an account of trade and trade routes between the west coast of India and Africa.
- b) State the importance of chola's control over seas.

P.T.O.

Q5) Write any two short notes on following in 100 words each.

[10]

- a) Contribution of Ashin Das Gupta in maritime History.
- b) Chola's Naval strength.
- c) Chhatrapati Shivaji's Naval Power.
- d) Importance of pilots in maritime world.

Total No. of Questions : 5]

P3075

[4905]-3009

M.A. (Part - II) (Semester - III)

HISTORY (Optional Paper -18)

HS - 18 : MARITIME HISTORY OF INDIA (800A.D. to
1800 A.D.)

(Credit System) (2013 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) प्रा. के. एन. चौधरी यांचे सागरी इतिहासातील योगदानाचा वृत्तांत द्या.
ब) दक्षिण पुर्व आशियातील भारताच्या प्रारंभिक सागरी व्यापारी संबंध स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) भारताचे चीनबरोबर असलेल्या प्रारंभिक सागरी व्यापारी संबंध स्पष्ट करा.
ब) ब्रिटिशांच्या सागरी वर्चस्वाचा आढावा घ्या.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) सागरी व्यापार विश्वातील बंदराचे महत्व वर्णन करा.
ब) मार्तंड वर्माच्या काळातील सागरी वर्चस्वाचा आढावा घ्या.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) पश्चिम सागरी किनाऱ्यावरील भारत व आफ्रिका यांच्यातील व्यापार आणि व्यापारी मार्गाचा वृत्तांत द्या.
ब) चोलांच्या सागरावरील वर्चस्वाचे महत्व सांगा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.

[10]

- अ) सागरी व्यापारी इतिहासातील असीन दास गुप्तायांचे योगदान.
- ब) चोलांची आरमारी शक्ती.
- क) छत्रपती शिवाजी महाराजांची सागरी सत्ता.
- ड) सागरी व्यापार विश्वातील कप्तानाचे महत्व.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3076

[Total No. of Pages : 4

[4905] - 4001

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

Hs : Core Paper No - 10 :History of Modern India (1857-1971)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) What role played by Abhinav Bharat Society in the revolutionary movement?
- b) Explain the peasant movement in Bihar and Bangal.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Give an account of Non-cooperation movement in India.
- b) What do you know about the Khilaphat movement in India?

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) State the salient features of Indian constitution.
- b) What is meant by Mixed Economy? Explain its merits and demerits.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) State the Non-aligned movement of India after independent.
- b) Discuss the background of India - China war of 1962.

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following short notes in 100 words :

[10]

- a) Chafekar Bandhu.
- b) Dandi March.
- c) Bandung Conference.
- d) War of India and Pakistan (1965)

Total No. of Questions : 5]

P3076

[4905] - 4001

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

Hs : Core Paper No - 10 :History of Modern India (1857-1971)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालिलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) क्रांतिकारी चळवळीतील अभिनव भारत सोसायटीने काय भूमिका - बनावली होती ?

ब) बिहार व बंगालमधील शेतकरी चळवळ स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालिलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) भारतातील असहकार चळवळीचा वृत्तांत द्या.

ब) भारतातील खिलाफत चळवळी विषयी आपणास काय माहिती आहे ?

प्रश्न 3) खालिलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) भारतीय राज्यघटनेची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

ब) मिश्र अर्थव्यवस्था म्हणजे काय ? तिचे गुण व दोष स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालिलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) स्वातंत्र्यानंतरची भारताची अलिप्ततावादी चळवळ सांगा.

ब) 1962 च्या भारत चीन युद्धाच्या पार्श्वभूमीची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालिलपैकी कोणत्याही दोन टिपा 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) चाफेकर बंधू
- ब) दांडी यात्रा
- क) बांडुंग परिषद
- ड) भारत व पाकिस्तानचे युद्ध (1965)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3077

[Total No. of Pages : 4

[4905] - 4002

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

**Hs : Core Paper No - 11 :Intellectual History of the Modern West
(2013 Pattern) (Credit System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following question in 300 words : **[10]**

- a) Explain the impact of Renaissance on the European Literature.
- b) Explain the concept Reformation. Explain its nature.

Q2) Attempt any one of the following question in 300 words : **[10]**

- a) Explain the nature of evolution of scientific thinking.
- b) Explain the important of the Newton's Laws.

Q3) Attempt any one of the following question in 300 words : **[10]**

- a) Estimate the contribution of 18th century's thinkers of Europe to Intellectual history.
- b) Explain Darwinism, write its impact.

Q4) Attempt any one of the following question in 300 words : **[10]**

- a) State the philosophical background of Democracy and Nationalism.
- b) Explain the term capitalism and write its demerits.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words :

[10]

- a) Architecture in Renaissance
- b) Galilio
- c) Classical Liberalism
- d) Concept of Totalitarianism

Total No. of Questions : 5]

P3077

[4905] - 4002

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

Hs : Core Paper No - 11 : Intellectual History of the Modern West
(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) विद्येच्या प्रबोधनाचा युरोपीयन साहित्यावरील परिणाम स्पष्ट करा.

ब) 'धर्मसुधारणा' या संकल्पनेचा अर्थ स्पष्ट करा व त्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) वैज्ञानिक विचारांच्या टप्प्याटप्प्याने झालेल्या बदलांचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) न्यूटनच्या नियमांचे महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) वैचारिकतेच्या इतिहास युरोपातील 18 व्या शतकातील विचारावंतांच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा.

ब) 'डार्विनवाद' स्पष्ट करा. त्याचे परिणाम लिहा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]

अ) लोकशाही व राष्ट्रवाद यांची तात्वीक पार्श्वभूमी सांगा.

ब) 'भांडवलवाद' ही संज्ञा स्पष्ट करा. त्याचे दोष लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात टीपा लिहा.

[10]

- अ) प्रबोधनातील स्थापत्य
- ब) गॅलिलिओ
- क) अभिजात उदारमतवाद
- ड) 'सर्वकषवाद' संकल्पना

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3078

[Total No. of Pages : 4

[4905] - 4003

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

Hs : - 12 : World After World War II (1945-2000)

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : [10]

- a) Give an account of the Rise and nature of the Cold War.
- b) State the causes and political significance of vietnam war.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : [10]

- a) What is palestine issue? What Role played Yasser Arafat in it?
- b) Examine the causes and consequences of disintergration of U.S.S.R.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : [10]

- a) What Role did NATO play in the Cold War?
- b) Explain the contribution of Pandit Nehru in Non - Aligned Movement.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : [10]

- a) State the salient features of Arab - Israel conflicts.
- b) What is Globalisation? Explain its impact on European union.

P.T.O.

Q5) Write short notes any two of the following in 100 words :

[10]

- a) SEATO (सिअेटो)
- b) Sailable features of Oil Politics
- c) David Ben Gurian
- d) The concept of Perestroika

Total No. of Questions : 5]

P3078

[4905] - 4003

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

Hs : - 12 : World After World War II (1945-2000)

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालिलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) शीत युद्धाच्या उदयाच्या स्वरूपाचा वृत्तांत द्या.
ब) व्हिएतनाम युद्धाची कारणे सांगून त्याचे राजकीय महत्व विशद करा.
- प्रश्न 2) खालिलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) पॅलेस्टाईन प्रश्न म्हणजे काय? यास आराफत यांनी त्यात कोणती भूमिका बजावली.
ब) सोव्हिएत संघराज्याच्या विघटनाच्या कारणे व परिणामांचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 3) खालिलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) शीतयुद्धात नाटो संघटनेने कोणती भूमिका बजावली?
ब) पंडित नेहरू यांचे अलिप्ततावादी चळवळीतील योगदान स्पष्ट करा.
- प्रश्न 4) खालिलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) अरब - इस्त्राईल युद्धाची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
ब) जागतिकीकरण म्हणजे काय? त्याचा युरोपीयन संघावरील प्रभाव स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालिलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा.

[10]

- अ) सिअेटो (SEATO)
- ब) तेलाच्या राजकारणाची ठळक वैशिष्टे
- क) डेव्हीड बेन गुरियन.
- ड) पॅरेस्त्राईका संकल्पना.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3079

[Total No. of Pages : 4

[4905] - 4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Optional Paper - 19)

History of Maharashtra in the 20th Century

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the nature of Freedom movement in the 20th Century Maharashtra.
- b) Explain the contribution of Non - Brahmin movement in Maharashtra.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the contribution of Maharshi Vitthal Ramji Shinde in solving the problems of Dalits.
- b) Explain the salient features of Urbanization in the 20th Century Maharashtra.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Give an account of progress of co-operative movement in Maharashtra.
- b) Explain the rise and growth of workers movement in Maharashtra.

P.T.O.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the Marathwada Liberation movement (Marathwada Muktisangram).
- b) Explain in detail the causes of the emancipation movement for women.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words : **[10]**

- a) Bahishkrit Hitkarni Sabha.
- b) Sharad Joshi.
- c) J.V.P Samiti.
- d) Concept of 'Feminism'.

Total No. of Questions : 5]

P3079

[4905] - 4004

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Optional Paper - 19)

History of Maharashtra in the 20th Century

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) 20 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील स्वातंत्र्य चळवळीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
ब) महाराष्ट्रातील ब्राह्मणेतर चळवळीचे योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) दलितांच्या समस्या सोडविण्यात महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे यांनी दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.
ब) 20 व्या शतकातील महाराष्ट्रातील नागरीकरणाची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

- अ) महाराष्ट्रातील सहकार चळवळीच्या प्रगतीचा वृत्तांत द्या.
ब) महाराष्ट्रातील कामगार चळवळीचा उदय आणि विकास स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) मराठवाडा मुक्तीसंग्रामाची चर्चा करा.

ब) स्त्री बंधमुक्ती चळवळीची कारणे सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दांत टिपा लिहा. [10]

अ) बहिष्कृत हितकारणी सभा.

ब) शरद जोशी.

क) जे.व्ही.पी. समिती.

ड) 'स्त्रीवाद' ही संकल्पना.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3080

[Total No. of Pages : 4

[4905] - 4005

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Optional Paper - 20)

Socio-Religious Reform Movements in South India

(2013 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss in brief the contribution of Mahatma Phule to the social reform movement in Maharashtra.
- b) Examine the work of Brahmo Samaj in 19th Century India.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Estimate the role of viraslingam Pantalu in the social reform movement in Andhra Pradesh.
- b) Describe the Caste system in Kerala.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Evaluate the contribution of K.K. Cama in Parsi Reform movement.
- b) State the salient features of Non-Brahmin movement in Tamil Nadu.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the objectives of Arya Samaj.
- b) State the contribution of E.V. Ramaswamy Periyar as a social reformer.

P.T.O.

Q5) Attempt any two of the following short notes in 100 words :

[10]

- a) Self-respect movement
- b) South Indian Liberal Federation
- c) Ezhawa Sabha
- d) Annadurai

Total No. of Questions : 5]

P3080

[4905] - 4005

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY (Optional Paper - 20)

Socio-Religious Reform Movements in South India

(2013 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) महाराष्ट्राच्या समाजसुधारणा चळवळीत म. फुले यांच्या योगदानाचे थोडक्यात चर्चा करा.

ब) 19 व्या शतकातील भारतामधील ब्राह्मोसमाजाच्या कार्याचे परिक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) आंध्रप्रदेशातील सामाजिक सुधारणा चळवळीतील वीरसलिंगम पंतलु यांच्या कार्याचा परामर्श घ्या.

ब) केरळमधील जाती व्यवस्थेचे वर्णन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) पारशी समाज सुधारणा चळवळीतील के.के. कामा यांच्या योगदानाचे मुल्यमापन करा.

ब) तामिळनाडूमधील ब्राह्मणेतर चळवळीची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]

अ) आर्यसमाजाच्या उद्दीष्टांची चर्चा करा.

ब) समाजसूधारक म्हणून ई.व्ही. रामास्वामी पेरियार यांचे योगदान सांगा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. [10]

अ) आत्म सम्मान चळवळ

ब) साऊथ इंडियन लिबरल फेडरेशन

क) इडवा सभा

ड) अण्णा दुराई

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3081

[Total No. of Pages : 4

[4905] - 4006

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

Urban History

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper No. - 21)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) What is Urban Settlement? Examine the process of Urban Settlement in Indian History.
- b) Give an account of the first urbanisation phase of the Ancient Indian History.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the process of establishment of town in the Gupta Period.
- b) Asses the progress of Urbanisation in South India Under Chola Period.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) What is Urban Decay? Discuss its context.
- b) Give an account of the Urban revolution. Examine the debated in Urban revolution.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the term 'Industrial towns'. Explain its effects on Urbanisation.
- b) Which were the causes for the settlement of Administrative towns.

P.T.O.

Q5) Write short note on any two of the following in 100 words :

[10]

- a) Types of cities
- b) Ancient trade routes
- c) Development of 'ports'
- d) Demerits of cantonment

Total No. of Questions : 5]

P3081

[4905] - 4006

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

Urban History

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper No. - 21)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) नागरी वसाहत म्हणजे काय? भारतीय इतिहासातील नागरी वसाहतीच्या प्रक्रीयेचे परीक्षण करा.
ब) प्राचीन भारतीय इतिहासातील पहिल्या नागरीकरणाचा वृत्तांत द्या.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) गुप्त काळातील नगर स्थापनेच्या प्रक्रीयाची चर्चा करा.
ब) चोल कालीन दक्षिण भारतातील नागरीकरणाच्या प्रगतीचे मूल्यांकन करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) शहरांचा विनाश म्हणजे काय? त्याच्या संदर्भात चर्चा करा.
ब) नागरी क्रांतीचा वृत्तांत द्या. नागरीक्रांतीच्या वादगाचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) “औद्योगिक नगरे” संकल्पना स्पष्ट करा. तिचा नागरी करणावरील परिणाम स्पष्ट करा.
ब) प्रशासकीय नगरांच्या निर्मितीमागील प्रमुख कारणे कोणती होती?

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपावर 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) शहरांचे प्रकार
- ब) प्राचीन व्यापारी मार्ग
- क) बंदरांचा विकास
- ड) सैनिकी छावणीचे दोष

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3082

[Total No. of Pages : 4

[4905] - 4007

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

East Asia : Japan (1853 - 2000)

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : [10]

- a) Explain the process of Japan's early Western contact.
- b) Examine the causes of the downfall of Tokugawa Shogunate.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : [10]

- a) Explain the various stages of the rise of Japan as World Power.
- b) Discuss the Nature of constitutionalism in Japan.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : [10]

- a) Why did Japan take part in II World War? Discuss.
- b) To bring out the economic progress of Japan after II World War.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : [10]

- a) Examine the role played by General Mac - Arthur in the reconstruction of Japan.
- b) Assess the relation between Japan and India after 1952.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words :

[10]

- a) Treaty of Kana gawn.
- b) Japan and Paris peace conference.
- c) Five Powers of Naval Treaty.
- d) Japan and UNO.

Total No. of Questions : 5]

P3082

[4905] - 4007

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

East Asia : Japan (1853 - 2000)

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालिल पैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) जपानचे पाश्चीमात्यांशी आलेले प्रारंभीक संबंध स्पष्ट करा.
ब) तोकुगावा शोगुनच्या ज्हासाच्या कारणांचे परिक्षण करा.
- प्रश्न 2) खालिल पैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) जपानचा एक जागतीक सत्ता म्हणून उदय होण्यामागील विविध टप्पे स्पष्ट करा.
ब) जपान मधिल घटनावादाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
- प्रश्न 3) खालिल पैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) जपानने दुसऱ्या महायुद्धात सहभाग का घेतला? चर्चा करा.
ब) दुसऱ्या महायुद्धानंतरच्या जपानच्या आर्थिक विकासाचा आढावा घ्या.
- प्रश्न 4) खालिल पैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) जपानच्या पुनर्रचनेतील जनरल मॅक ऑर्थरच्या भूमिकेचे परिक्षण करा.
ब) 1952 नंतरच्या जपान व भारत संबंधाचे मुल्यमापन करा.

प्रश्न 5) खालील पैकी कोणत्याही दोन वर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[10]

- अ) कानागावाचा तह.
- ब) जपान व पॅटिस शांतता परिषद.
- क) पाच सत्तांचा नावीक करार.
- ड) जपान व संयुक्त राष्ट्रसंघ.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3083

[Total No. of Pages : 4

[4905] - 4008

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

HS - 23 : History of Environment and Ecology

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - 23)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain about the philosophy of Environment in age of Modern India.
- b) State the importance of solar energy in human life.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Which were the impact of British policy of Environment in India?
- b) State the cause of Environment problem face to independent India.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) State the cause of Yamuna river Pollution.
- b) Describe the problems of urbanization in Modern India.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Explain the impact of the Himalaya on Indian human Life.
- b) Discuss about the importance of atomic energy in human life.

P.T.O.

Q5) Write the following short notes in 100 words each (any two) : **[10]**

- a) Wind Power.
- b) Utility of water power electricity.
- c) Green Revolution.
- d) Forest conservation.

Total No. of Questions : 5]

P3083

[4905] - 4008

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

HS - 23 : History of Environment and Ecology
(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - 23)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) भारतातील आधुनिक काळातील पर्यावरण विषयक तत्वज्ञान स्पष्ट करा.
ब) मानवी जीवनातील सौर उर्जेचे महत्व सांगा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) भारतामध्ये ब्रिटिश साम्राज्याच्या धोरणाचे पर्यावरणावर कोणते परिणाम झाले ?
ब) स्वतंत्र भारतासमोरील पर्यावरणीय समस्यांची कारणे सांगा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) यमुना नदीच्या प्रदुषणाची कारणे सांगा.
ब) आधुनिक भारतातील शहरीकरणाच्या समस्यांचे वर्णन करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दात लिहा. [10]
अ) भारतीय मानवी जीवनावर हीमालयाचे परिणाम स्पष्ट करा.
ब) मानवी जीवनामधील अणु उर्जेच्या महत्वाची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दात उत्तरे लिहा.

[10]

- अ) पवन शक्ती.
- ब) जलविद्युतशक्तीची उपयुक्तता.
- क) हरित क्रांती.
- ड) जंगल (वन) संवर्धन.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P3084

[Total No. of Pages : 4

[4905] - 4009

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

HS - 24 : Business History of India

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - 24)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Define 'Business History' and write the sources of Business History.
- b) Explain the importance of Anglo - Bania Alliance in Business History of India.

Q2) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Discuss the role of Tata in developments of Indian Industries.
- b) Explain the Public Sector in India.

Q3) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) Write the Importance of Agency Houses.
- b) Discuss the developments of Automobile industries in India.

Q4) Attempt any one of the following questions in 300 words : **[10]**

- a) What is Mixed Economy? Explain its merits and demerits.
- b) Briefly review the rise and growth of Wadia group in the Industries.

P.T.O.

Q5) Write short notes on any two of the following in 100 words :

[10]

- a) Birla groups in India
- b) Pharma Industries
- c) Electronics Industries
- d) Banking houses

Total No. of Questions : 5]

P3084

[4905] - 4009

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

HISTORY

HS - 24 : Business History of India

(2013 Pattern) (Credit System) (Optional Paper - 24)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) 'व्यापारी इतिहास' संकल्पना स्पष्ट करा आणि व्यापारी इतिहासाची साधने लिहा.
ब) भारताच्या व्यापारी इतिहासात अँग्लो - बनिया कराराचे महत्व विशद करा.
- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) भारतीय औद्योगिक विकासात 'टाटा' यांच्या भूमिकेची चर्चा करा.
ब) भारतातील 'सार्वजनिक क्षेत्र' विशद करा.
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) माध्यम कचेऱ्यांचे महत्व लिहा.
ब) भारतातील वाहन उद्योगाच्या विकासाची चर्चा करा.
- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [10]
अ) मिश्र अर्थव्यवस्था म्हणजे काय? मिश्र अर्थव्यवस्थेचे गुण - दोष स्पष्ट करा.
ब) भारतामधील वाडिया उद्योग समुहाच्या उदय आणि विकासाचा थोडक्यात आढावा घ्या.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) भारतातील बिर्ला समुह
- ब) औषध उद्योग
- क) इलेक्ट्रॉनिक्स उद्योग
- ड) पतपेढया

